

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 168

TELEFON: UREDNISTVA 25.67
UPRAVE 28.67
POSTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, sreda 26. julija 1939

NAROCNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din.
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Hudsonova afera

Ozadje tajnih stikov med nemškim emisarjem dr. Wohlthatom in angleškim podtajnikom Hudsonom — Hudsonov „mirovni načrt“ je bil sestavljen s Chamberlainovo vednostjo — Ogorčenje v angleški in francoski javnosti
Nov nemški emisar v Londonu

LONDON, 26. julija. »Daily Express« poroča, da je prispel sedaj po dr. Wohlthatu v London že drugi nemški gospodarski ekspert dr. Martens v spremstvu svojega tajnika. Dr. Martens je višji uradnik nemškega poljedelskega ministrstva ter eden glavnih sodelavcev dr. Wohlthata. Dr. Martens je prispel v London z novimi navodili, ki sicer niso znana niti tukajšnjemu nemškemu veleposlaniku. Verjetno je, da bo nadaljeval razgovore, ki jih je dr. Wohlthath pričel s Hudsonom in Stanleyem.

HUDSONOVA AFERA.

LONDON, 26. julija. Afera, ki je nastala ob koncu preteklega tedna ob prišli bivanja nemškega političnega in gospodarskega emisarja dr. Wohlthata in njegovih razgovorih s podtajnikom za prekomorsko trgovino in trgovskim ministrom Stanleyem, še vedno ni zaključena in je dalje predmet ostrih polemik ter kritik. Afera je sedaj toliko pojasnjena, da je mogoče spoznati tudi ozadje. Prihod nemškega emisarja dr. Wohlthata v London in njegov stik s Hudsonom ni bil zasebnega značaja, kakor se je hotelo z vladne strani zadevo prikazati. Za razgovore Wohlthata in Hudsona je Chamberlain dobro vedel, kakor tudi za tako ime-

novani Hudsonov »mirovni načrt«, po katerem naj bi Nemčija dobila posojilo milijardo funtov šterlingov, pozneje tudi uporabo kolonij, a bi morala opustiti svojo dosedanje agresivno politiko in ustaviti oboroževanje.

»MIROVNI NAČRT« CITY.

Ta načrt je bil sestavljen in sporočen dr. Wohlthatu čisto v smislu miselnosti, ki preveva londonsko city (denarno go-spodo) in njenega zastopnika Chamberlaina, ki vidi v politiki še vedno go-spodarstvo in ne pojmuje drugih strem-ljenj narodov in držav. V teh krogih, ki so odgovorni tudi za lansko Monakovo, menijo, da se dajo s »kšeftom« rešiti vsi mednarodni problemi. V svoji naivnosti

so zagrešili, da so v Nemčiji, kjer so Hudsonov »mirovni načrt« z ogorčenjem odklonili kot žaljiv za nemški narod, ki se ne bo za denar dal zopet zaslužiti, znova postali trdno prepričani, da se Anglije ni treba bati, ker bo, priterana do skrajnosti, šla v novo Monakovo glede Gdanska in drugih vprašanj.

OGORČEN ODPOR V ANGLIJI.

To novo zakulisno spletkarjenje londonske city s tihim dovoljenjem Chamberlaina, čeprav javno izjavlja, da ni kabinet z njim v nobeni zvezi, je vzbudilo v Londonu burjo ogorčenja, ki se še ni podela, a še večje je seveda ogorčenje v Parizu. Chamberlainu sedaj ne zaupajo več niti v vladnih vrstah in zahtevajo, da se ustanovi poseben odbor parlamenta, ki bo kontrola vladne politike zasedal tudi za časa parlamentarnih počitnic. Odbor bi imel tudi pravico takoj sklicati plenum parlamenta. Zelo verjetno pa je tudi, da se bo, ako se take spletke ponove, pričela splošna akcija ne le proti Hudsonu, ampak tudi proti Chamberlainu.

Kitajci o angleški kapitulaciji pred Japonci

POPUŠČANJE V AZIJI BO LE OHRABRILLO NAPADALCE V EVROPI. KITAJCI SE BODO BOJEVALI DALJE. AMERIKA NE BO SLEDILA ANGLIJI.

SANGHAJ, 26. julija. Renter. Kitajski komentarij angleško-japonskega sporazuma so polni ogorčenja. Neki veliki kitajski nacionalistični list piše pod naslovom »Kapitulacija Velike Britanije«, med ostalim tudi sledeče: »Koncesije, ki jih dajejo napadalci na Daljnem vzhodu, bodo samo še ohrabile napadalce v Evropi za nove akcije. Nove kapitulacije Velike Britanije bodo povzročile, da se bo vojna na Daljnem vzhodu le podaljšala. Umerjeni elementi na Kitajskem si bodo odslej docela na jasnem, da jih

nihče od zunaj ne bo več mogel podpirati in da bodo morali voditi boj sami in na svoj način.«

PARIZ, 26. jul. Havas. Kitajski poslanik Wellington Koo je v izjavi tisku kritiziral angleško-japonski sporazum, ki ga bo težko zediniti s politiko Anglije na Daljnem vzhodu. Na Kitajskem so sprejeli sporazum z iznenadenjem in boleštno. Poslanik je mnenja, da sporazum ne bo pripomogel k pomirjenju sveta.

WASHINGTON, 26. julija. Havas. Minister Cordell Hull je sporočil časnika-

jem, da mu je japonska vlada sporočila besedilo angleško-japonskega sporazuma in dejal, da ostane stališče Zedinjenih držav Severne Amerike še dalje enako, kakor je bilo od vsega začetka kitajsko-japonskega spopada. Ameriška vlada ne bo sledila angleški in ne bo priznala de facto položaja na Kitajskem.

TOKIO, 26. julija. Havas. Sporazum, ki je bil dosežen med Anglijo in Japonsko, je v resnici kompromis, v katerem so tudi Japonci znatno popustili. Japonci so zahtevali, da Anglija desavuirajo svojo dosedanje politiko na Kitajskem, kar se ni zgodilo in v besedilu sporazuma tudi ni precizirano negativno stališče do Čang-kajška. Mimo tega se neuradno potrjuje, da se je Japonska obvezala ostati v primeru evropske vojne nevtralna. Zato o kapitulaciji Anglije ne more biti govora.

Pred sporazumom v Moskvi

POGAJANJA SO BAJE V ZAKLJUČNEM STADIJU IN SE PRIČNO V KRATKEM ŽE POSVETOVANJA GENERALNIH ŠTABOV.

PARIZ, 26. julija. Takoj po prejemu novega poročila angleškega in francoskega veleposlanika iz Moskve se je pričelo izmenjavanje stališč med Londonom in Parizom. Zunanji minister Bonnet je sprejel včeraj dopoldne zastopnika v Parizu, popoldne je pa telefonično govoril s francoskim veleposlanikom Corbinom v Londonu. Na poučenem mestu zatrjujejo, da se nanašajo razgovori med Parizom in Londonom na instrukcije, ki naj se pošljejo zastopnikom Anglije in Francije v Moskvo v zvezi s prihodnjim sestankom z Molotovom, zlasti pa na vprašanje skrajnjega pričetka generalštabnih pogajanj med Anglijo, Francijo in Rusijo. Zdi se, da dokončnega sklepa o tem še ni. Vse kaže, da so pogajanja v Moskvi dosegla stadij, ki že dovoljuje pričetek vojaških pogajanj. Izmenjava misli med Parizom in Londonom se danes nadaljuje in verjetno je, da bo že sedaj rešeno tudi to vprašanje. Dan odhoda zastopnikov angleškega in francoskega generalnega štaba v Moskvo se bo določil kasneje.

LONDON, 26. julija. Pogajanja med Anglijo, Francijo in Rusijo za trajno zve-

zo so prispela pred zaključek. Dosežen je baje že sporazum o vseh bistvenih vprašanjih in se bodo sedaj pričela že pogajanja generalni štabov, ker Rusija zahteva, da se ob enem s političnim podpisu tudi že vojaški pakt.

V avgustu mobilizacija?

VESTI V ZVEZI Z VELIKIMI NEMŠKIMI VOJAŠKIMI VAJAMI VZDOLŽ POLJSKE MEJE. NEMŠKE IN ITALIJANSKE POMORSKE VAJE.

BERLIN, 26. julija. Velike nemške vojaške vaje v avgustu se bodo raztegale od Bambergja čez Sudete in Češko do Slezije ter od Berlina do poljske meje. Rekviriranje avtomobilov se je že pričelo, a vrši se tudi že mobilizacija rezervistov. V zvezi s temi vajami se širijo najrazličnejše vesti in imenujejo se tudi razni datumi. Za 4. avgust je baje dan ukaz neki diviziji težkega topništva za odhod na poljsko mejo v Gornji Sleziji. Za 15. in 18. avgust se v nemški javnosti pričakuje splošna mobilizacija, in sicer v

LONDON, 26. julija. »Daily Telegraph« piše, da je angleška vlada pristala na zahtevo Moskve, da se prično vzporedno s političnimi tudi vojaška pogajanja. Ta pogajanja se ne bodo ozirala na to, kdaj se končajo politična. V kratkem, odpotujejo v Moskvo zastopniki generalnih štabov vseh vrst orožja Anglije in Francije. Nove instrukcije bodo v Moskvi že danes. Po teh instrukcijah se ugotovi ruski želji po istočasnih političnih in vojaških pogajanjih.

zvezi z Gdanskom. Pravkar so pa bile končane velike poizkusne vaje nemških podmornic na Vzhodnem morju. Istočasno so v teku velike vaje celokupne italijanske bojne mornarice med Sicilijo in Libijo. Vaj se udeležuje tudi posebno odposlanstvo nemške bojne mornarice.

ZAHTEVA LABURISTOV

LONDON, 26. jul. Havas. Delavska stranka zahteva skrajšanje parlamentarne ga odmora zaradi napetosti mednarodne situacije.

Zapiski

Kralj Christian X.

Dopisniku »Daily Maila« je izjavil te dni danski kralj Christian X., da je edini cilj njegove vlade ohraniti v sedanjih mednarodnih napa-

petosti in v eventuelni novi evropski vojni, popolno nevtralnost. Danska nima nobenih aspiracij na kaka nova ozemlja in se tudi ne zanima za nove ideologije. Kakor doslej, bo ostala tudi za naprej zvesta popolni demokraciji, ki najbolj ustreza razpoloženju in potrebam danskega naroda. Zaradi tega ne potrebuje in tudi ne bi sprejela nobenih garancij ne s strani zaveznikov in s strani osi. Z Nemčijo je sklenila nenapadno pogodbo, ker ji jo je Berlin sam ponudil in ker z njo v nobenem oziru ni kršena absolutna nevtralnost kraljevine. Danski kralj Christian X. je bil rojen v Charlottenlundu dne 26. septembra 1. 1870., kralj je pa postal dne 15. maja 1. 1912. Najvažnejši dogodek za časa njegovega vladanja je bilo sprejetje sedanje demokratske ustave, ki je bila pod imenom »Grundloven« izglasovana in podpisana 1. 1915. Drugi važen dogodek je bila priključitev severnega Slezvika, ki je bil prisojen Danski po svetovni vojni na podlagi plebiscita, čeprav se Danska svetovne vojne ni udeležila.

Surovine za vojno

Za izdelovanje vojnega materiala je po sodbi strokovnjakov nujno potrebnih 25 surovin: aluminij, antimon, baker, bombaž, cin, cink, fluorit, grafit, gumi, kadmij, krom, magnezit, mangan, molibden, nikel, petrolej, platina, premog, sjud, svinčena ruda, tungsten, volna, železna ruda, živo srebro, žveplo. Obe anglosaški državi imata kontrolo skoraj nad 75% gori naštetih surovin, v svojih rokah jih ima pa britski imperij 18%, Zedinjene države 12%, Japonska 4%, druge države, izven Rusije, ne več kot 4%.

Nova vatikanska politika

»Neue Zürcher Zeitung« objavlja dopis iz Rima, kjer pravi med drugim: »Pij XII. ne polaga več, kakor je to delal njegov prednik, glavne teže v urejevanju odnosov Vatikana z državami na politiko konkordatov. Taktika Vatikana pod novim papežem se zdi bolj gibčna, obsežnejša in bolj vsestranska, saj je znano, da konkordatna politika ni na primer odstranila spora z Nemčijo in nesporazumov, ki so se pojavili v odnosih z Italijo zaradi rasne zakonodaje. Kakor se doznavajo iz vatikanskih krogov, bo papež izkoristil sleherno priliko, da naveže trajnejše stike, tudi z Nemčijo. Tako se med drugim govori, da je Pij XII. poslal Hitlerju k njegovji 50 letnici osebnostno poslanico, ki je bila zelo ugodno sprejeta.

Beg Poljakov iz Prusije

Poljski uradni listi javljajo, da je doslej pribežalo iz obmejnih krajev Vzhodne Prusije na Poljsko 5000 poljskih družin.

Poceni žito

Argentinsko žito, ki je prispelo v Anglijo, je doseglo rekordno nizko ceno 3s. 6¼ d. za 100 liber. Ko so pred tednom to žito prodajali še po 3s. 7¼ d. za 100 liber, so dognali, da tako poceni žita v Angliji niso imeli že od 1. 1592.

Zbiranje starega železa

Kakor znano, primanjkuje Nemčiji surovin. Pred leti je zato uvedla velikopotezno štedenje, posebno železa. Sedaj so izdali podatke o uspehu nabiralne akcije starega železa. L. 1938. so nabrali v Nemčiji 255.000 ton starega železa.

Maribor, 26. julija.

Dnevno beremo o kitajsko-japonski vojni, vendar večina ljudi položaja na Daljnem vzhodu ne pozna. Po svoji važnosti spadajo problemi Daljnega vzhoda vsekakor v prvo vrsto mednarodnega zanimanja.

Ce govorimo o položaju na Daljnem vzhodu, mislimo s tem tri vodilne sile USA, Anglijo in Japonsko, (gotovo vloga igra tudi francoski imperializem), ki se borijo za prevlast na Kitajskem in v Tihem oceanu. Zadnjih deset let je najaktivnejši činitelj Tihega oceanan japonska agresivnost. Japonski vpadi v Mandžurijo in na Kitajsko je nadaljevanje agresivne politike japonskega imperializma v Aziji, istočasno pa neposredna posledica svetovne krize, njen najjasnejši izraz.

Ta kriza je zaostila vsa notranja protislovja, kakor tudi specifično krizo japonskega kapitalizma. Specifična zato, ker je japonski kapitalizem nastal na podlagi in v ozki zvezi s fevdalnimi ostanki ter je prepleten z gosto mrežo predkapitalističnih odnosov. Aktivnost japonskega imperializma je neposredna posledica notranjih nasprotij. Monarhistični značaj tega kapitalizma, vpliv veleposesnikov in fevdalne gospode, močna vloga birokracije in militaristov, vse to so organski činitelji specifične japonske agresivnosti.

Japonska je prehodila pot od popolnega feudalizma in popolne oddeljenosti od zunanjega sveta do imperializma z navadno hitrim razvojem v nekoliko desetletjih. Pospešeni kapitalistični vzpon je dovedel do tega, da Japonska ni poznala obdobja industrijskega kapitala in svobode konkurence, marveč je šel ta razvoj od dobe prvotne kapitalistične akumulacije skoraj direktno na monopolizem finansijskega kapitalizma.

Ta razvoj se je dogajal in se dogaja s strani finansijskega kapitala poleg ne-likvidiranih, fevdalnih odnosov, zaostalega agrarnega gospodarstva na deželi. Najna posledica je bila nezasišeno izkoriščanje delovnega ljudstva in obupno nizek življenjski standard japonskega kmeta. L. 1931. je pripadlo od 5.576.000 kmetijskih gospodarstev, samo 1.380.000 samostojnim kmetom, ostali kmetje so zakupniki in napol zakupniki. Od »samostojnih« kmetov ima 2,5 milijona manj kakor 1/2 hektara zemlje, a 1,2 milijona ima 1/4—1 hektar zemljišča, 35% vse obdelane zemlje poseduje le 3% vseh zemljiških posestnikov, 23,3% vse obdelane zemlje poseduje 75% lastnikov t. j. manj kot 1 ha. Ti so prisiljeni zakupiti zemljo in delati kot sezonski delavci ter se bavijo s primitivnim hišnim tkanjem. Zakupnina požira 50—60% žetve. Veleposesniki so paraziti. Parcelirajo svoja zemljišča, jih dajejo v najem in obdelavo zakupnikom in vlagajo oderuško zemljiško rento v trgovska in industrijska podjetja.

Posledica vsega tega je, da je delovno tržišče preplavljeno s svobodno delovno silo, nastaja rezervna armada, ki omogoča še večje izkoriščanje. Ta pojav je bil viden še pred krizo, ki je japonsko gospodarstvo zaostila, socialne brige poglobila. Jedro vsega vprašanja je tedaj v tem, da prevladujejo na Japonskem srednjeveške primitivne produkcijske metode: tradicija visoke zakupnine in skrajno pomanjkanje zemlje obubožanih kmetov.

Veliko breme za japonske kmete, delavce in srednje sloje so davki. Do svetovne vojne se je razvijal proces industrializacije v Japonski skoraj izključno s pomočjo vladnih podpor. Prvotna akumulacija kapitala je bila ustvarjena v največji meri od države, ki je s pomočjo davčne politike, posojil subvencij in svojih podjetij ustvarila današnji monopolistični kapitalizem.

»Samostojni« kmet z bruto prihodom 925 jenov ter s čistim prihodom brez odbitka davka) 118 jenov, mora plačati za razne davke 131 jenov. Ni čudno, da je zadolžitev japonskega kmetijstva že l. 1933. prekoračila vsoto blizu 80 milijard dmarjev!

Nadaljnji činitelj, ki zmanjšuje japonsko notranje tržišče, je izkoriščanje delavcev. Delovni dan je v večini tovarni večji kot 11 ur, 48% delavcev ima samo 2 svobodna dneva v mesecu! Japonska zavzema v svetuprvo mesto glede ne-

Franco se bo vdal?

PRICEL JE POPUŠČATI ZAHTEVI MONARHISTOV PO OBNOVITVI MONARHIJE. — VODITELJ MONARHISTOV NA POTI K BIVŠEMU KRALJU ALFONZU.

PARIZ, 26. julija. »Excelsior« iz Lisbone piše, da je general Franco v monarhističnem vprašanju nekoliko popustil. Voda španskih monarhistov, vojvoda Maurra, je z ženo došel iz Escoriala na Portugalsko, od koder bo s posebnimi instrukcijami svoje politične skupine potoval k bivšemu kralju Alfonzu XIII. v Ženevo. Zdaj razpravljajo o načinu, kako bi se pristopilo k preklicu izgnanstva bivšega kralja. Alfonz izjavlja, da se ne vrne na Španijo, dokler se glede njegovega

povratka narod sam s posebnim plebiscitom ne izjavi, da je za to. Monarhisti nameravajo v primeru Alfonzove odklonitve na vsak način kandidirati infanta Dona Juana za kralja. To bi pa, po mnenju posušenih krogov, privedlo do odpora bivšega kralja, ki po uspehih monarhistov v državljanski vojni spet lahko računa na vrnitev svojih vladarskih in civilnih pravic. V Madridu pričakujejo že v najkrajšem času rekonstrukcijo sedanje španske vlade.

Gdanski nočni strahovi

KAKSNA JE RESNICA O »NOCNEM SPOPADU« MED GDANCI IN POLJAKI. — GDANČANI SO SE OBSTRELJEVALI SAMI MED SEBOJ.

GDANSK, 26. julija. Pat poroča: Izvor včerajšnje vesti gdanskega tiska o novem spopadu in streljanju na gdansko-poljski meji je sedaj popolnoma pojasnjen. Nastala je na podlagi dogodka v noči od nedelje na ponedeljek, ko sta se v temi srečali neka gdanska patrulja in

četa gdanskih napadalnih oddelkov. Skupini se v temi nista spoznali, pričeli zato druga na drugo streljati in se potem umaknili po gozdu vsaka na svojo stran. Spopadli so se tako Gdančani sami in je razumljivo, da Poljaki nimajo s tem spopadom nobenega opravka.

Tretji polet nad Francijo

VCERAJ JE LETELO NAD FRANCOSKIM NIKOV. PRELETETI SO DALJAVO 1600

LONDON, 26. julija Reuter. Včerajšnji polet 240 angleških bombnikov najmodernejšega tipa »Wellington« preko Francije, je bil veličastnejši kakor prejšnja dva. Pariške ulice so bile polne gledalcev. Bombardierji so leteli nad Elizejskimi poljanami, preko Zmagoslavnih vrat in stolpov Notre Dame. Letala so pustila za seboj 1600 milj, ne da bi pristala. Nekateri bombniki so leteli do Marseillea in nazaj v Anglijo, pa so še imeli dovolj goriva za polet nekoliko sto milj.

LONDON, 26. julija. Reuter. Po govoru francoskega ministra Guya Chambrea na večerji britskega združenja je angleški letalski minister Kingsley Wood dejal, da

OZEMLJEM 240 ANGLEŠKIH BOMBNIKOV. GOVOR KINGSLEYA WOODA.

ni bilo še nikoli tako tesnega sodelovanja med obema državama kakor danes. »Nekaj naših eskadrilj je letelo preko Francije,« je dejal Wood, »želim, da bodo skoro tudi francoski bombniki obiskali Angleško. Ne dvomim, da je treba še tesnejšega sodelovanja v tem pogledu. Vse, kar delata Francija in Anglija v letalstvu, je v službi miru in obrambi napadov od zunaj. Naši naporji imajo za cilj, učuvati človeško pravičnost. Ne grozimo nikomur, žalimo bratstvo in tovarštvo vsega sveta. Toda, Velika Britanija in Francija, združeni po težkih žrtvah preteklosti, sta trdno odločeni, složno braniti skupne interese civilizacije in neodvisnosti.

Rusija ima največ podmornic

MOSKVA, 26. julija. Mornariški komisar (minister) Kušesov je izjavil včeraj, da ima sovjetska Rusija največ podmornic med vsemi vesilami. Ruska podmorska flotila je večja kakor nemška in japonska skupaj. Na Daljnem vzhodu ima Rusija že sedaj nad 100 bojnih ladij.

Gradnja podzemeljskih skrivališč v Londonu

LONDON, 26. julija. Z neznansko naglico se ob mobilizaciji ogromnega števila inženirjev in strokovnjakov grade v Londonu podzemeljska skrivališča pred letalskimi napadi. Vse banke in zavarovalnice grade tudi skrivališča za denar in dragocenosti.

Spor med USA in Argentino za Južni tečaj

WASHINGTON, 26. jul. DNB. Vešči iz Argentine, da bo vse antarktično ozemlje, ki leži v odseku Južne Amerike, zašlela argentinska vlada zase, so vznemirile USA. Zedinjene države so že določile posebno odpravo admirala Byrda, ki bo v oktobru odplula na Južni tečaj in zahodno polovico tega proglasila za last USA. »Associated Press« piše, da USA ne priznava načel sektorske delitve Antarktika, kakor jih zagovarja Argentina. Dejanska posest Južnega tečaja mora sloneti na odkritju in formalni zasedbi nepoznanega ozemlja.

SMRT ANGLEŠKEGA LETALCA

LONDON, 26. jul. Reuter. Snoči se je smrtno ponesrečil z letalom kapetan Nevill de Staake, znan angleški letalec in šef preizkusnega oddelka letalskih tovarn v Birminghamu.

zgod v industriji in umiranja delavcev od tuberkuloze. Dnevna mezda kvalificirane tekstilne delavke ni prekoračila 1 ten t. j. okoli 12% dolarjev mesečno, napram 80 do 100 dolarjev v USA.

Tehnična racionalizacija je izzvala na Japonskem (kakor tudi povsod drugod) brezposelnost. L. 1926 je bilo samo 72,9% zaposlenih delavcev, pozneje je to šte-

Administrativna razdelitev Slovaške

BRATISLAVA, 26. julija. Pred odhodom na počitnice je slovaški parlament sprejel danes važne določbe o administrativni reformi države. Slovaška bo razdeljena na šest oblasti: Bratislava, Nitra, Trečín, Tatra in še dve drugi. Te administrativne enice bodo nekakšna vez med osrednjo vlado in občinami.

ZA VARNOST PANAMSKEGA PREKOPA

WASHINGTON, 26. jul. Senat je danes ratificiral s 64 proti 15 glasovom sporazum s Panamo. V njem je najvažnejša določba, da se bosta obe državi posvetovali in skupno nastopili pri vsakem ogražanju Paname ali prekopa. Prvotni sporazum je bil od panamskega parlamenta ratificiran že 1936. leta.

SPREMEMBA V MADŽARSKI VLADI.

BUDIMPEŠTA, 26. julija. Regent Horty je na lastno prošnjo razrešil trgovskega in prometnega ministra Kunderja poslovskega ministrstva industrije. Za in dudijskega ministra je imenovan prof. politehnične šole Jozef Varga, ki je postal v maju državni podtajnik, nato pa poslanec.

Mariborska napoved: Spremenljivo oblačno, vetro in hladno vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura 16,7, danes najnižja 7,0, opoldne 21,5. Padavin od včeraj 9,5 mm.

Borza, Curih 26. julija. Beograd 10, Pariz 11,74, London 20,75, New York 44,3, Milan 23,30, Berlin 177,80, Praga 15,15, Sofija 5,40, Varšava 83,50, Budimpešta 87, Bukarešta 3,25.

vilo naraslo. »Dobro« plačan japonski industrijski delavec, ki na dan zasluži 2 jena, se prehranjuje dnevno s povprečno 550 grami mešanega riža in ječmena. Samo 4 grami mesa in 25 gr. zelenjave.

In s takšnimi notranjimi pretreslaji, gospodarskimi stiskami se spušča Japonska v avanture na azijski celini.

Maks Durjava.

Domati zapiski

Predsednik vlade na Bledu

Z brzim vlakom je prišel na Bled predsednik vlade Dragša Cvetković. Na ljubljanskem kolodvoru ga je pozdravil pomočnik bana dr. Majcen, nakar je Cvetković nadaljeval pot na Gorenjsko.

Sporazum je gotova stvar

»Hrvatski nevnik« piše, da sta se predsednik vlade Cvetković in dr. Maček sporazumela, na bosta pri novi organizaciji državne skupnosti sprejela tako imenovano skrajšano proceduro. To se pravi, da bosta skušala po možnosti na najenostavnejši način doseči to, kar bi se dosedaj z drugo proceduro, ne da bi se iztvovalo načelo, ki je prevladovalo v prvi fazi razgovorov (namreč samoupravna svoboda Hrvatske). To načelo se slej ko prej upošteva in bo sprejeto v celoti, kar bo prišlo za to čas. Istotako se ni zatajilo načelo stvarne kompetence in sta prešla oba partnerja na podrobno konkretizacijo tega načela. Zato je dr. Maček sprejel pobudo ministrskega predst. Cvetkovića, da se pozovejo državno-pravni in gospodarski strokovnjaki na sodelovanje. Dr. Mačkovo glasilo je dalje prepričano, da se stvar glede sporazuma ne bo več dolgo zavlačevala in da nima prav beograjska »Nezavisna Tribuna«, ki trdi, da bo treba čakati na podpis do pozne jeseni.

Jugoslavija in Bolgarija

Na banketu na čast Junakom in jugoslovanskim Sokolom sofijski metropolit Stefan ni omenil nobene neslovanske države, ne politika in državnika. Z globoko zajetim govorom je pa govoril o sedanosti in bodočnosti Jugoslavije ter Bolgarije, o slovanstvu na Balkanu. Z iskreno vero in zaupanjem je orisal smernice, ki naj se jih držita obe državi v bodoče. Usoda obeh držav je nedeljiva, kakor je nerazdružljiva kri, ki spaja oba naroda. pa jezik in kultura Cirila in Metoda.

Spremembe pri Del. zbornici

Pri Delavski zbornici so dpušili referenta Golmajerja, voditelja mariborske ekspoziture Alojzija Čeha in dopisnika Del. zbornice v Celju Jakoba Vodopivca. ženske uradnice Hilda Jeglič, Pavlo Reberšek in Reziko Krištof. Trije uradniki in ena uradnica so socialisti, ostali krščanski socialisti. Po podatkih »Delavske pravice« so namestili za glavnega tajnika DZ Haiderja z mesečno plačo 4800 din, namestnika in vodjo pisarne Franca Perželia, predsednika Jugorasa pa s plačo 3600 din, ki se postopno zviša do 4500 din, ter z dosmrtno pogodbo, končno še uradnico Bokaličev z mesečno plačo 2000 din.

Komisariat v »Vremenu«

Uprava Beograda je razrešila upravni in nadzorni odbor tiskarskega podjetja »Vreme«, d. d. v Beogradu ter postavila za komisarja Nenada Djordjevića, višjega svetnika državnega prvobranilstva, za njegovega namestnika pa odvetnika dr. Danila Gregorića. Ukrep je bil izdan zaradi zaščite državnih in javnih interesov.

Obnašanje v kopališčih

Krkši škof dr. Srebrnič je poslal protestno pismo direktorji Jadranske plovidbe, v katerem navaja med drugim: »Kot sem se v Šibeniku vkrcal na »Zagreba« se je pojavila pred menoj na krovu ženska, ki je bila skoro gola. Na prsih je imela le nekaj krpic. Odločno sem protestiral v nemščini, ker je družba gospodov in še več na pol golih dam govorila nemški. Na moj protest so se gospodje zavzeli za ženske, ki se niso hotele odstraniti. Pripominjam, da nas je družba že prej, ko sem v spremstvu šibeniškega škofa dr. Mileta in drugih odličnikov stal na pomolu, opazovala, dobro vedo, kdo smo in kaj predstavljamo. »Primer je značilen za obnašanje tujcev na naši obali, dostavlja »Jugoslavenska pošta«. Na plaži naj se že vedejo tujci kakor hočejo, ali da se drzno ponašajo po ulicah, v kavarini, celo v cerkvi in na ladjah, kjer s svojo nepotrebno goloto izjivajo dostojanstvenike, presega vse mere. Ne pretiravamo v moraliziranju. Interesi turizma zahtevajo svoje, toda tudi tu moramo iti vsaj do onih mej, ki tudi v najprejšnjih državah ne dopuščajo ekscentričnim ljudem vsiljevati svojo nagoto drugim na prostorih, kjer je najmanj treba.

Novice

Zmagovito hrvatsko združeno gibanje

V »Večerniku« smo že večkrat pisali o uspehih »Gospodarske Sloge«, ki je postala velika vsenarodna združna organizacija hrvatskih kmetov ter je istočasno tudi najtrdnější temelj njegovega boja za socialno pravičnost, za narodno svobodo in demokracijo. Gospodarska Sloga nima trgovskega profita značaja, temveč je zgolj posredovalna, organizatorična ustanova. Njeni uspehi so razvidni za najširšo javnost posebno iz poročil podanih od strani njenih funkcionarjev na skupščini preteklo nedeljo.

Iz izveštja Gospodarske Sloge je razvidno, da šteje 180.000 članov na hrvatskem podeželju in 8.300 v Zagrebu. Njihova organizacija je izvedena s pomočjo 128 okrajnih zaupništev, 632 občinskih ter 4.938 krajevnih zaupništev. Po uspešno izvedeni organizaciji po Hrvatski in Dalmaciji organizira sedaj kmečke gospodarske organizacije v Bosni, Vojvodini in Hercegovini. V Zagrebu je zgradila nov dom za 3 in pol milijone kot svojo centralo. Po raznih krajih je zgradila že pet domov, 8 se pa še gradi. Med gospodarskimi akcijami so pomembne posebno: veterinarsko zdravstvena, ki je organizirana s pomočjo raznih strokovnjakov ter je kmetu pomagala posebno pri nabavi različnih serumov proti nalezljivim boleznim živine; ureditev mezd in delovnega časa na vasi je izredno pripomogla, da se je vsestransko izkoriščanje kmečkega proletarijata zaježilo in njegovi eksistenčni pogoji izboljšali. Centrala mlekarških združenj skrbi za celotno mleko in organizira trg. Posebno skrb posveča G. S. tudi elektrifikaciji ter sodeluje z banov. elektrarno. Sejska akcija, ki je bila med prvimi njenimi akcijami, je spet obnovljena v polnem obsegu zaradi poizkusov oovega pritiska na živinorejce ter radi padca cen. Važna so skladišča za seme ter žito sploh v nerodovitnih predelih, ki hočejo pomagati kmetu v času uim in slabih letin. Pri delu pomagajo G. S. najrazličnejši strokovnjaki za gradnjo komunikacij, melioracij in re-

gulacij, elektrifikacije itd. Tesno sodeluje z Zavodom za proučevanje kmetijskih gospodarstev, organiziranim pod njenim okriljem, ter je začelo akcijo za uvedbo enostavnega kmečkega knjigovodstva, da bi se po kmečkih podatkih samih, mogle ugotoviti razmere na hrvatski kmetiji in tendenca njihovega razvoja. Posebno skrb posveča pobližanju oderuštva na vasi ter spekulaciji veletrgovine na agrarnem tržišču. Poleg mnogih intervencij s ceninim blagom neposredno v prizadetih vaseh je ustanovila tudi skladišče kmetijskih produktov v Zagrebu. Za pasivne kraje je ustanovila blagovno skladišče ter posveča veliko skrb njih prehranjevanju. Ustanovila je tudi lovska društva, ki naj kmetu ohranijo korist od lova. — Raznim nezgodam, ki so doletele vas je žrtvovala ogromno naporov in sredstev. Njen najvidnejši uspeh je nova vas Kolarica, ki je nastala na pogorišču ter je prava hrvatska vzorna vas, zgrajena z Zadružno pomočjo. Tudi zadnje ogromne poplave so z njenimi akcijami močno omiljene. V teku pa je že tudi velika

akcija za zgraditev regulatornih naprav. Se važnejši kot velik gmotni uspeh Gospodarske Sloge pa je njen moralni uspeh, ki je posledica popolne prebuditve in samozvesti hrvatskega kmeta. Pokazala mu je na njenih vsakdanjih interesih konkretne možnosti in uspehe njegovega složenega prizadevanja ter ga tako prevzgojila tudi za složno delo pri dvigu vsega narodnega gospodarstva. Delo v raznih odsekih in področjih velike gospodarske in združne organizacije, je hrvatskega kmeta najboljše usposobilo tudi za neposredno sodelovanje v celokupnem hrvatskem narodnem gospodarstvu bodočnosti, ki mu bo dajal tako najsigurnejše svoj posebni kmetijski in demokratski značaj in v katerega ga bo razvoj prilik mogoče že kmalu poklical. To je gotovo največja zasluga in pomen Gospodarske Sloge, ki ni pomembna samo za hrvatski narod in hrvatsko kmetijsko gibanje, temveč tudi za razvoj kmetijske misli in zmago prave res ljudske demokracije drugod po svetu in tudi pri nas Slovenceh.

Manifestacija zemlji in delu

Društvo kmetijskih fantov in deklet v Podhosti pri Dolenji Toplicah je praznovalo v nedeljo 10-letnico svojega trdega, toda plodnega dela za kulturni dvig slovenske vasi in kmetijske stanovske zavesti. Proslava je bila združena s tekmo žanjic novomeškega okrožja. Ko je povorka krenila na tekmovališče, je bil prostor okrog in okrog že sklenjen od kmetijskega ljudstva, ki je občudovalo strumne vrste in smeje obraze neustrašne Gubčeve vojske.

Zborovanje je otvoril g. Jože Bradač. Po njegovem pozdravu je spregovoril v imenu Gorenjske kmetijske mladine g. Vinko Kristan, ki je v odločnih besedah pozval vso kmetijsko mladino, naj se zgrne pod zelenim praporom kmetijsko-

mladinske ideje, naj jo podpre in naj gre z njo v boj proti vsem krivicam, ki se godijo kmetijski mladini in vsemu delovnemu ljudstvu.

O važnosti kmetijskih praznikov je spregovoril zastopnik Zveze g. Ivan Nemec in poudaril zvestobo kmetijske mladine zemlji, ki daje kruha vrednim in nevrednim, potrdil je voljo kmetijske mladine, da hoče braniti to zemljo pred vsemi izkoriščevalci in pred vsemi pohlepneži po njej, notranjimi in zunanji.

Po končani tekmi se je spet formirala povorka in ob veselem nazdravljanju svobodi, pravici, kmetiskemu delu in pogumnim mladini, odkorakala na prireditveni prostor, kjer se je izvršila razdelitev nagrad.

5%, kar pa so mojstri tudi odbili. Stavka se nadaljuje. Med stavkajočimi vlada pa red in disciplina. Stavkajoči pomočniki so po večini zbrani v Delavski zbornici.

* Starokatoliški Umrla je gospa Josipina Pukl. Pogreb bo v četrtek, 27. t. m., ob 16. iz hiše žalosti na Ložnici (nova vila blizu Butejevega mosta) na okoliško pokopališče, sv. maša zadušnica pa bo v petek ob 9. dopoldne v kapeli v Narodnem domu. Prosim vernike, da se pogreba kakor tudi zadušnice polnoštevilno udeležijo. — Župnik.

c Sejem se je vršil danes na Teharjih. Bil je živinski in kramarski. Prignane je bilo precej živine in tudi kramarski stojnice je bilo dovolj. Kupčija je bila srednja.

c Obložen zavedbo h krivemu pričevanju. Včeraj se je pred celjskim okrožnim sodiščem vršila razprava proti 55-letnemu posestniku Jerneju Ingoliču iz Zgor. Megonje pri Rogški Slatini. Ingolič je bil obtožen, da je naklepoma zavedel in nasnoval Jurija Kralja, da je ta 27. januarja 1936 na sreskem sodišču v Šmarju pri Jelšah v pravdi Milana Halužana in njegove žene Eve zoper Jerneja Ingoliča zaradi 1973 dinarjev kot priča lažno izpovedal v Ingoličevo korist. Priče pri današnji razpravi tega niso mogle potrditi in je sodišče Ingoliča radi pomanjkanja dokazov oprostilo. Jurij Kralj se je 7. junija 1937, ustrelil, kar pa s tem njegovim pričevanjem ni bilo v zvezi.

c Radi uboja se je danes pred celjskim okrožnim sodiščem zagovarjal 27-letni delavec Jurij Zaklišek iz Spodnjih Ravn pri Žetalah. Obtožen je bil, da je 6. t. m. zvečer v večji družbi pil v vinotoču pos. Ivana Kolarja v Sp. Ravnah. Ko so pred polnočjo gostje odšli, je Zaklišek vzel z mize liter vina in ga odnesel s seboj. Z Zakliškom je odšel tudi Jože Bukovšek, da bi pri njem prenočil. Ko sta prišla oba do Zakliškovega doma, sta šla spat na kozolec. Za njima je prišel posestnik Iv. Kolar ter začel klicati Zakliška, češ da ima njegovo steklenico vina. Zaklišek se je oglašil in pozval Kolarja naj pride k njemu, ker ima res njegovo steklenico. Kolar ga je začel nato zmerjati, da je tat.

Slovenske gorice kličejo

Skoraj teden za tednom se v naših časnikih ponavljajo kliči, ki zahtevajo, da se posveti vso pažnjo naši severni meji in to krajem na Kozjaku in v Slovenskih goricah. Posebno se predlagajo nedeljski izleti, katerih glavni namen je čimbolj zblížiti mesto in deželo.

Izmed najbolj znanih krajev Slovenskih goric je gotovo kraj Sv. Jurij ob Ščavnici, ki je dal Slovincem že veliko odličnih mož (dr. Korošec, dr. Ilešič, Edi Kocbek, Bratko Kreft itd.)

V nedeljo 30. julija bo tukajšnje Dru-

štvo kmetijskih fantov in deklet slavnostno otvorilo svoj dom nazvan »Dom Matije Gubca«.

Vabimo, da se te slovesnosti, katere se bo po svojih zastopnikih tudi udeležila hrvatska, srbska in češka mladina udeležite. — Popoldne si izletniki lahko ogledajo Kapelo in zdravilišče Slatina Radenci, katera kraja sta v bližini Sv. Jurja.

Slavnostna otvoritev doma bo ob 11. uri dopoldne.

V nedeljo, 30. julija, torej vsi na našo severno mejo!

Vlomi in napadi v Dravski dolini

Včeraj smo poročali o roparskem napadu v Legnu pri Slovenjgradcu, kjer so trije maskirani moški vdrli ponoči v stanovanje gostilničarke Pečovlarjeve streljali na gostilničarko, ki se je komaj rešila, ter izropali stanovanje in odnesli nad 1000 din gotovine nekaj jestevin in pijače. Domači hlapec je prepoznal med razbojniki, ki so pobegnili 30 letnika J. Pečovnika in 40 letnega Franca Zalca.

Noč za tem pa so hoteli neki ropari vlomiti v župnišče Sv. Primoža na Pohorju. Izruvali so že križe, vendar se je

župnik Dolinar pravočasno prebudil ter vlomilce prepočil. Isto noč so po vsej priliki vlomilci, ki jih je moralo biti več, vlomili v svinjake kmeta Franca Kranjca pri Sv. Primožu, ubili svinjo, ji odrezali glavo, katero so pustili v svinjaku, dočim so ostalo meso odnesli. Obenem je bilo to noč vlomljeno pri Sv. Primožu v klet F. Urana, iz katere je bilo odneseno do 50 l vina in jabolčnika. Orožništvo sumi, da gre v vseh teh primerih za organizirano roparsko tolpo, ki se je začela preživljati z razbojništvom.

c Zalosten dogodek v Halozah. V noči na torek je v Gorici v Halozah Albert Predikaka s kolom udaril Jožefa Ilca s tako silo po glavi, da je bil mladenič na mestu mrtev.

Celje

c Mostarski škof o. Alojzij Mišić je prišel v Celje ter bo v kapucinskem samostanu prebil nekaj dni.

c Spominsko p'oščo je v nedeljo blagoslovil ljubljanski škof dr. Rožman v Planici pri Gornjem gradu nadgozdaru Emilu Krištofu, ki je padel 5. maja 1935 zadet od krogle divjega lovca in umrl.

c Pekovska stavka. Na mestnem poglavarstvu so bila zopet v ponedeljek zvečer pogajanja med mojstri in pomočniki. Pomočniki so odstopili od zahteve 10% poviška mezd in zahtevali samo še

kvik
S TOPLO ALI HLADNO VODO
PROIZVAJA "UNION" ZAGREB

Zaklišek je stopil s kozolca, pograbil debel kol ter s kolom udaril Kolarja po glavi. Kolar je padel na tla, nakar ga je Zaklišek še večkrat udaril s kolom. Prebil mu je z udarci večkrat lobanjo ter ga poškodoval tudi po vratu, rokah in nogah tako, da je Kolar drugi dan vsled dobljenih poškodb umrl. Zaklišek je tudi sicer znan nasilen človek. Bil je obsojen na 5 let robije in 5 let izgube častnih pravic.

— O slučaju smo takrat poročali.

c Napad v gostilni. 25letnega sina posestnice Karla Gajška iz Slivnice pri Celju je neki hlapec v neki gostilni v Slivnici napadel in ga z nožem večkrat zabodel v desno roko. Težko poškodovanega Gajška so prepeljali v celjsko bolnišnico.

c Nesreči. 2-letni sin rudarja Stanislav Brezovšek iz Zabuhovce pri Zalcu se je polil z vrelo juho in se poparil po desnem licu in obeh rokah. — 23-letna dninarica Franja Romihova iz Slivnice pri Celju se je z vozom peljala z Doberteševsi pri Sv. Petru v Sav. dolini. Med potjo so se splašili konji, Romihova je padla z voza in si zlomila desno roko v komolcu. — Oba se zdravita v celjski bolnišnici.

c Razpisni natečaj za napravo idejnega osnutka regulacije mesta Celja je končan. Prva nagrada je povišana od 20.000 na 25.000 din in jo je dobil inž. Jamnicky iz Sušaka. Druga nagrada ni bila podeljena, ker je med načrtom inž. Jamnickega in ostalimi prevelika razlika. Tretji nagradi sta bili dve: inž. Drago Umek iz Celja in inž. Sever iz Ljubljane sta dobila vsak po 10.000 din. Dva načrta sta bila odkupljena po 4500 din in en načrt za 3000 din. Načrti bodo razstavljeni na Celjski razstavi.

Ptuj

p V Trzcu pri Sv. Vidu je bil v nedeljo zvečer zahrbtno zaboden Klethofer Fr. Zabodel ga je Habjanč iz Dravcev. Najbrž iz ljubosumja. Prvi je v bolnišnici, drugi pa v zaporu.

p Cestnega reda se malo do držl. Vsled tega toliko nesreč. Posebno nevarna je za kolesarje cesta Ptuj - Sv. Urban. Vozniki vozijo po sredi ali pa kar po levi strani ceste, kot nekda v stari Avstriji. Le srečnemu naključju se je zahvaliti, da ni bilo pred dnevi smrtne nesreče. Pod urbanski klanec je privozil z vso brzino neki kolesar, ki se je hotel ogniti poštnemu vozu in je pri tem zadel v velik kamen. Kolesar se je hudo pobil po obrazu. In še več karambolov je bilo na tej cesti zaradi nepazljivosti voznikov. Želeti bi bilo, da bi se kontrola ob priliki lotila tudi te ceste.

n. Pol kilograma težki jajci je znesla kokoš posestniku Omerju Haviču v Botsanskem Brodu. Jajci tehtata po 250 gramov. Od daleč in blizu prihajajo ljudje na Havičevo dvorišče ter si ogledujejo kokoške čudo.

— Slišite, tu pa ni dovoljeno odpirati oken...

Maribor

Kaj pravijo pekovski mojstri

1. Za prekinitve pogajanj o kolektivni pogodbi ni bilo najmanjšega povoda in krivo je bilo edino postopanje pomožnih zastopnikov, ki so izjavili, da s kolektivno pogodbo niso ničesar dosegli in da morajo sprejeti dogovor predložiti še širšemu sestanku pomožnikov. In sedaj naj bi bili voditelji pekovskih mojstrov temu krivi! Neokusen je stavek »Vsako noč, ko ves božji svet počiva in tudi naši mojstri, moramo mi garati, tudi za nje«. Kako je v resnici! Pomožniki prihajajo na delo v pekarni ob 1. uri ponoči in delajo z več odmorom nekako do 10. ure. Imajo tedaj dosti časa za spanje in zdravniki trdijo vendar, da je predpolnočno spanje večje vrednosti, ko ono po polnoči. In kakšno je garanje? Samo nekaj pekarni je v Mariboru, ki v resnici izkoristijo delovni čas svojega pomožnega osebja, dočim druge nimajo niti za 7 ur dela. Mi poznamo celo vrsto poklicev, ki morajo opravljati tudi v nočnem času mnogo napornejše delo od pekovskega.

2. Kolektivna pogodba ni v veljavi že od 1. XII. 1937, ne pa šele pol leta. Resnica je, da so pomožniki v Mariboru boljše plačani, ko v Ljubljani in Zagrebu, čeprav so tam mnogo ugodnejše pridobitne razmere za pekovsko stroko.

3. Mi smo v našem pojasnilu vendar rekli, da so pobudo za sklenitev nove kolektivne pogodbe dali pomožniki. Čemu zopet to pretiravanje, »ker se v brezpravnem stanju ni dalo več živeti«. Kakšno je vendar to brezpravno stanje pekovskih pomožnikov v Mariboru?

4. Neresnična je trditev, da je predsednik združenja pekovskih mojstrov zahteval od pomožnikov, da se preko oblasti odrečejo naredbi banske uprave in da bi se pogajanja šele nato nadaljevala. Predsednik Združenja je predlagal, da umaknejo pomožniki vlozene prijave in se je sporazumno določilo, da se poda delegacija mojstrov in pomožnikov na mestno poglavarstvo. Toda pomožniki so si premislili. Pogajanja pa so se navzlic neizpolnitvi obljube od strani pomožnikov nadaljevala in kolektivna pogodba do konca obravnavala. Dalje pravijo pomožniki, da se pomožniki odpovedo vnaprej eventualnemu zakonu, ki bi ga v smislu te naredbe izdalo ministrstvo za socialno politiko. Nočemo biti hudobni, pa vprašati, od kdaj izdaja ministrstvo zakone v

smislu banskih naredb. Po predlogu predsednika pekov se je vstavilo v obravnavo kolektivno pogodbo še sledeče: »Ta pogodba ne veže v nobenem primeru nobenega od pogodbenikov v legalni borbi za zakonsko zaščito in za izboljševanje stanovskih interesov obeh strank.« Kaj je to tako strašnega! Pomožniki pravijo, da ker niso pristali na to, so se pogajanja razbila. Ob zaključku zadnjega sestanka so zastopniki pomožnikov izjavili, da bodo o vsem poročali v svojem zboru in o uspehu sporočili združenju. Združenje pa je nekaj dni pozneje prejelo dopis od Zveze živilskih delavcev Jugoslavije, podružnice v Mariboru z dne 7. VII. sledeče vsebine: Na seji ZŽDJ, podružnice v Mariboru, katere se je vršila dne 6. t. m., smo sklenili sledeče:

Da pri pogajanjih, ki so se vršila med Vašim odborom in našo delegacijo, ni

bilo doseženo to, kar je odbor sklenil na prejšnji seji, oziroma to, kar smo mi zahtevali v osnutku nove kolektivne pogodbe, kateri Vam je bil predložen.

Tozadevno Vam sporočamo, da pri nadaljnjih pogajanjih ne moremo popuščati, ampak se bomo točno držali osnutka nove kolektivne pogodbe, ne pa stare.

Prosim Vas, da nam odgovorite v času 8 dni.

Z odličnim spoštovanjem predsednik Plohl Martin I. r. in tajnik Miloš Zidanšek I. r.

Vprašamo, je li na tako pisanje sploh mogoče nadaljnje pogajanje o kolektivni pogodbi.

Sedaj pa so mojstri krivi, če se ni sklenila kolektivna pogodba! Postopanje pomožnikov naj razume, kdor razumeti more. — Koren, predsednik Združenja pekovskih mojstrov.

Zgodba o maščevalnem požigalcu

SEDEM LJUDI SE ZADNJI HIP REŠIL O IZ PLAMENOV GOREČE HIŠE — POŽIGALCA ČAKA OBCUTNA KAZEN

Svoje vrste in svojega plačila vr eden patron je požigalec Jožef Weiß, brezposelni hotelski sluga. Obtoženi Weiß je bil svoje dni hotelski sluga v Mariboru. V Mariboru se je tudi poročil s kuharico in pozneje postrežnico Cecilijo Lampretovo iz Gradišča pri Stoparjih. Žena je v Mariboru garala, on pa ni hotel prijeti za nobeno delo. Nekaj časa je raznašal časopise, nazadnje je pa tudi to opustil. Ker tako nista mogla več živeti, je začel nagovarjati ženo, da bi šla v Zagreb, on bi pa šel nekam za šoferja v Ljubljano. Žena je odšla v Zagreb, on pa je, namesto da bi prijel kje za delo, začel pisariti na ženini dom v Stoparce, da bo zažgal hišo ženi in njenim staršem.

Marca letos je res izbruhnil pri Lampretovih v Stoparjih ogenj. Če se ne bi zbudila ona izmed Lampretovih hčera, bi prav lahko zgoreli vsi Lampretovi. V zadnjem trenutku so poskakali iz gorečega poslopja. Nekaj za tem je pogorela še lesena klet bližnjega Lampretovega soseske Antona Novaka ter mu napravila okoli 8000 din škode.

Ko so ga aretirali, je oba požiga prižgal. Izjavil je, da je zato zažgal Novako-

vo klet, ker se je Novak nekoč norčeval iz njegove siročine.

Jožef Weiss se je moral zagovarjati pred velikim kazenskim senatom. Obnašal pa se je na razpravi zelo čudno, tako da je bila razprava preložena, ker bodo pred razsodbo preiskali njegovo duševno stanje. Zdi se pa, da je Weiss za sebe dovolj pameten ter v polni meri odgovoren za svoje dejanje, le da boleha na maščevalnosti. Gotovo pa tudi čuti, da ga čaka precej občutna kazen, kateri bi se pa rad na vsak način ognil.

Na razpravi je Weiss pripovedoval, kako je pobegnil v svet po požigu, in kako se je hotel nekje v bližini Varaždina vreči pod vlak, vendar pa je nazadnje misel na samomor opustil, ker ni bilo dolgo od nikoder nobenega vlaka, potrpljenja pa ni imel.

Na prihodnji razpravi, ki bo še v bližnji bodočnosti bodo zaslišali tudi njegovo ženo. Pogoreli Lampert je na sodišču povedal med drugim, da zeta že zato ni maral, ker je prebral vsak časopis. Takih ljudi on sploh ne mara, kratkomalo nima zaupanje do njih. Kaka sreča, da ni njegov zet kakšen novinar!

ŽEJNA ZEMLJA JE PILA ...

Kakor svetopisemska mana je bil za osušeno zemljo včerajšnji dež. Kmalu po 8. uri so se odprle nebeške zatvornice in blagodejni dež je padal do prvih popoldanskih ur. Temperatura je naglo padla. Po nekod so nastale nevihte. Med silnim vetrom je padal dež in namakal polja, travnike in vrtove ter rešil še nekaj letošnjih pridelkov. Popoldne se je nebo zopet zvedrilo in zasijalo je sonce. Le hladneje je postalo. Zjutraj in zvečer je sedaj temperatura znatno nižja.

m Iz državne službe. Za paznika pripravnika zvanika je bil pri okrožnem sodišču v Mariboru postavljen Ferdo Bornšek iz Prekorja v Savinjski dolini.

m Premišljen je bil od okrajnega načelstva v Mariboru v Celje pristav dr. Jakob Ortin.

m Duhovniške vesti. Za stolna kanonika v Mariboru sta bila imenovana Rudolf Janežič in dr. Ivan Zagar.

m Na magdalenskem pokopališču so pokopali 41 let staro Marijo Lednikovo, ki je umrla v bolnišnici na posledicah 13. poroda. Otrok je ostal živ. N. p. v m.

m Okrajno načelstvo Maribor desni breg, poziva vse lastnike orožnih listov za nošenje orožja, da čimprej poravnajo banovinsko takso na orožne liste za leto 1939.

Žrtve brezvestnih avtomobilistov

Danes zjutraj je okoli 3. ure prišlo na cesti med Meljskim hribom in Sv. Petrom do težke prometne nesreče, ki je terjala človeško žrtev. Neki avtomobilist iz Melja je do smrti povozil Antona Milnarčiča. Truplo nesrečne žrtve bodo danes obducirali.

V mariborski bolnišnici je umrl 44 let star zidarski pomočnik Ivan Šrbilin iz Selnice ob Dravi, ki ga je povozil v bližini Fale neki neznani avtomobilist, kateri pa je po nesreči strahopetno pobegnil.

m Iz ljubosumnosti je posestnik Viktor Č. od Sv. Lovrenca na Polhju zabodel svojo ženo Jožefo v nogo. Ž. ženo ima že pet otrok.

m Na Glavnem trgu je povozil s kolesom neki mizarski pomočnik iz Pobrežja 48 let starega mariborskega fotografa Andreja Beneta. Beneta, ki si je pri nezgodi močno potolkel glavo, so prepehali z rešilnim avtom v bolnišnico.

m Mariborsko bolnišnico je prišel z zlomljeno nogo 38 let stari ključavničar drž. železnice Janez Laznik, ki so mu na vlaku med vožnjo nekje med Siskom in Zagrebom zlomila vrata nogo. Do nesreče je prišlo, ker je Laznik zaspal in potisnil med spanjem nogo med vrata, ki so se med vožnjo sama zaprla.

m Požar, ker je mož kuhal. Na Ravnah je ogenj upepelil hišo posestnika Blaža Plešnika, ki je bil sam doma in si kuhal kosilo.

m V ječi je umrl 77-letni Peter Pfeifer iz Žerovinc pri Ptuj. Pokojni je bil zaradi tatvine obsojen na 3 mesece zapora.

m Če se hoče 4 leta star otrok peljati z motorjem. V bolnišnico so pripeljali 4 leta starega sinčka tekstilnega mojstra Edmunda Šaherla iz Račičeve ulice. Fant je doma plezal na motor, pri tem pa je padel in si prepiral stegno.

m Voz je šel v Framu čez 5-letnega tesarjevega sina Franca Razborskega ter ga poškodoval po vsem telesu. Nesreča se je zgodila, ker je otroku spodrsnilo z voza.

* Stranke, ki želijo za časa Mariborskega tedna oddati sobe, se presijo, da ist prijavijo Stanovanjskemu uradu MT najkasneje do sobote, 29. t. m., Putnik — grad.

Na »Anin ples« v Rogaško Slatino v soboto, dne 29. julija, s Putnikovim avtom. Odhod iz Maribora ob 19.30 — odhod iz Rogaške Slatine ob 1.00 uri. Cena din 50.—. Zasigurajte si mesta, prijavite se takoj!

* Krajevni šolski odbor v Lehnu, pošta Brezno, razpisuje zidarska in plesarska dela za renoviranje šole. Ponudbe je poslati do 1. avgusta. Potrebne informacije daje šolski upravitelj v Mariboru, Cvetlična 29 I, od 18. do 19. ure.

* Pevci Ipavčeve župe! Udeležimo se spominske svečanosti generala Maistra na njegovem grobu ob pol šestih. Pel bo skupen zbor Ipavčeve župe. Ker je mnogo pevcev službeno zadržanih, je dolžnost vseh onih, ki jim čas dopušča, da se proslave tem sigurneje udeležijo. — Ipavčeva župa.

* Dr. Lutman zopet ordinira!

m. Nočna lekarniška služba (od 22. do vključno 28. t. m.): Lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18, telefon 27-01; lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova cesta 1, tel. 21-79.

Kino

* Esplanade kino. Danes, sredi zadnjice veleznimiv franc. film »Bela sužnja« z Vivian Romans. Krasna vsebina!

* Grajski kino. Danes, Andaluzijske noči, španska godba in ples. — Pride iz boren češki film »Izgubljena Patrola«.

* Kino Union. Do vključno petka »Ljubzen tihotapke« senzacijski pustolovni film iz življenja tihotapke.

Radio

Četrtek, 27. julija

Ljubljana: 12 Zvoki iz Češke. 13.20 Opoldanski koncert RO. 19. Napovedi in poročila. 19.30 Deset minut zabave. 20. Plošč. 20.10 Slovensčina za Slovence. 21.30 Saint Saens Koncert za orgle. 22.15 Zvoki za oddih. — Beograd: 17.45 Popoldanski koncert RO. 19.05 Narodna glasba. 20. Večer hromorja in zabave. 21.10 Ruske romane. 21.40 Glasba iz zvočnih filmov in plesna glasba. — Sofija: 19. Vokalni koncert. 20.50 Koncert komorne glasbe. 21.25 Lahka in plesna glasba. — Praga: 21. V. Novakova opera. — Rim: 21. Leoncavallova opera »Pagliacci«. — Firenze: 20.30 Odlomki iz operet. — Bukarešta: 20.15 Simfonični koncert s plošč. — Stuttgart: 20.15 Dvorakovi Slovanski plesi. — Strasbourg: 20.45 Velik koncert del francoskih in slovanskih komponistov. — Bratislava: 21.10 Francoska instrumentalna glasba. — Dunaj: 20.15 Veder večerni program.

Objave VII. Mariborskega tedna

* Vinska pokušnja na VIII. Mariborskem tednu od 5. do 13. avgusta bo seznanila kupce od blizu in daleč in vse goste z neprekosljivo kvaliteto štajerskih vin. Že ta sama bo vredna poti v Maribor.

Nevaren požar na Pobrežju

Zjutraj nekoliko pred šesto uro je začelo goreti na Pobrežju gospodarsko poslopje posestnika Ivana Jeleniča. Gospodarsko poslopje stoji tik stanovanjske hiše Jeleničevega sosesa. K sreči pa so ljudje ogenj takoj opazili in 10 minut po izbruhu ognja, so bili na kraju požara že zrkovski in pobreški gasilci, katerim se

je posrečilo ogenj vkljub pomanjkanju vode omejiti in pogasiti. Jeleniču je napravil požar za okoli 25.000 din škode, katere je deloma krita z zavarovalnico. Domnevajo, da je zakrivil požarno katastrofo potepuh, ki je prespal noč na skednju.

MEŠČANI!

V petek, 28. t. m., potuje skozi Maribor kot zastopnik sv. očeta na kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani Nj. Eminenca kardinal dr. Avgust Hlond. Na kolodvoru bo prirejen visokemu dostojanstveniku slovesen sprejem ob 13.30 uri. Mestna občina bo njemu v pozdrav okrasila svoja poslopja z državnimi zastavami. Vljudno vabim meščane, da store isto na svojih hišah v petek opoldne. Župan dr. Juvan.

KARAMBOL NA NEVARNEM KRIŽIŠČU

Na križišču Kolodvorske in Aleksandrove ulice, kjer je bila pred kratkim do smrti povozena neka kolesarka, je prišlo znova do karambola, ki pa tokrat ni zahteval težjih žrtev. Nesrečo je zakrivil strojni inženir K. B. iz Cankarjeve ulice, ki je obračal na križišču svoj mali avto. Prav takrat je prikolesaril po Aleksandrovi cesti zidarski delavec Franc Majhen iz Gosposvetske ulice ter se ognil avtu. Istočasno pa je prikolesaril od nasprotne strani na motorju s prekoračeno brzino trgovski pomočnik P. M. iz Gosposvetske ulice. Zadnji je imel na motorju tudi svojo zaročenko. Ker motociklist zaradi B. avta ni takoj videl kolesarja, je zavozil vanj in mu docela razbil prednji

Kultura

Tragična usoda ustvaritelja sovjetskega gledališča

Sluga sovjetske Rusije ne preseneča sveta samo s političnimi, ampak tudi z umetniškimi procesi. Kakor zapadejo nadomestila v nemilost še včeraj vsemogočni sovjetski politiki, tako izginejo s površja lahko tudi najbolj slavljene umetniki. Dolga je vrsta imen slavnih pisateljev, pesnikov, slikarjev, igralcev itd., ki jih je doletela nepričakovana usoda: bili so izločeni iz sovjetske skupnosti, nekateri pa celo tudi zaprti ali usmrčeni. Sedaj se jim pridružil še glavni predstavnik novega boljševiškega gledališča, svetovno slaven režiser in igralec Vsevolod Majerhold. Pred nedavnim časom je bil Majerhold prijet in zaprt; nekaj dni nato so ga »neznanci« vdrli v stanovanje njegove žene Zinaide in jo umorili.

Vsevolod je pričel svojo umetniško pot za časa carske Rusije v znanem Moskovskem hudožestvenem teatru kot igralec. Polagoma se je pa ves posvetil režiji in postal eden izmed najbolj znanih in slavnih ruskih režiserjev, dasi je vzbujala njegova smer vedno veliko polemik za in proti. Po odhodu iz Moskovskega hudožestvenega teatra je deloval nekaj časa v gledališču genialne igralke Vere Kosa misarževskaje, v katerem je prav 26. marca 1. 1917. pripravil premiero Lermontovega drame »Maskarada«, s katero se je končala za vselej zveza ruske carske rodovine z ruskim gledališčem. Naslednjega dne je bilo že konec carizma. Majerhold sam je po kratkem kolebanju prešel k boljševikom, ker je bil prepričan, da bo tako lahko do viška razvil svojo lastno smer, ki naj bi postala sploh smer nove sovjetske gledališke umetnosti. V tem se tedaj tudi res ni zmotil. Boljševizem, ki je iskal zlasti tudi v umetnosti svoj lastni »proletarski« in »kolektivistični« izraz, je razglasil Majerholdovo sceno za uradno sovjetsko gledališče in njegovo smer za smer nove vladavine.

Sovjetska vlada je Majerholda moralno in stvarno podpirala in mu tako omogočila največji razmah. Sama ga je poslala z njegovo igralno skupino vred celo na gostovanja v tujino, da bi pokazala vi-

sino in smer nove ruske boljševiške umetnosti buržujskemu svetu. Ta gostovanja tudi res niso ostala brez nasledkov. Skoraj pri vseh evropskih narodih, posebno pa pri Nemcih in pozneje Čehih, se je pojavilo več gledaliških avantgardistov, ki so skušali posnemati Majerholdovo umetnost. Zlasti vnet njegov posnemovalec je postal znani nemški levičarski režiser Piscator, katerega je postavila pozneje nacionalno-socialistična Nemčija na indeks kot propagatorja po židovstvu zasnovane »izrojene« umetnosti. Sovjetski dnevni in revijski tisk je slavil Vsevoloda Majerholda kot največjega graditelja nove boljševiške umetnosti. O njem in njegovem delu je bilo napisanih in izdanih nešteto studij. Mladi ruski boljševiški režiserski in igralški svet je naravnost tekmoval, kako bi posnemal Majerholda in se mu najbolj približal.

Dvadeset let je trajala ta velika Majerholdova moč in slava, nato je pa pričela naenkrat ugašati. Boljševiška umetnost je pričela na celi črti zapuščati prvotne novotarije in iskati poti nazaj k predboljševiškim ruskim tradicijam. Dotedanjo uradno boljševiško umetnost so pričeli sami boljševiki napadati in odklanjati na podoben način, kakor nemški nacionalni socialisti »izrojeno« umetnost. Lotili so se tudi Majerholda in njegovega gledališča. O njem je bilo vedno manj glasov in nazadnje se njegovo ime sploh ni več omenjalo. Na letošnji pomladanski konferenci sovjetskih voditeljev gledališč in režiserjev je A. Višinski odprito napadel Majerholda in mu očital zablodo. Majerhold sam je moral »priznati«, da trdi Višinski resnico. »Obžaloval« je, da je toliko časa taval v zmoti in s tem toliko škodoval sovjetskemu gledališču.

Njegovo gledališče so nato zaprli in — kakor smo že omenili — že dni so zaprli še njega. Zakaj? Tega doslej še ni bilo mogoče izvedeti. Po vsej verjetnosti ga dolže protiboljševizmu. Tako žre boljševiška revolucija nenehoma dalje svoje prve sinove.

čifa, kdo bo zastopal naše barve. Izbirna tekmovalja so odločitev v tem pogledu jako otežkočala. Kukuljevič, ki ga je javno mnenje po uspehih v Angliji jako favoriziralo, je odpovedal. Poleg Punčeca in Mičica je pokazal veliko formo tudi Pallada. Najverjetneje je, da bosta za enkrat še vedno tvorila našo reprezentanco Punčec in Mičič.

Naši merodajni v tenisu so precej optimistično razpoloženi. trener našega moštva za Davisov cup Vissault je celo prerokoval zmago nam Nemčijo v razmerju 3:2. Za letošnji teniški dvo-bor z Nemčijo vlada veliko zanimanje, potek tekmovalj bodo prenašale naše in vse nemške radijske oddajnice. Igre se bodo pričele v petek in nedeljo ob 14.30. v soboto pa ob 15. Kvalifikacijske tekme so pokazale, da so naši mušketirji v dobri telesni kondiciji, kar predstavlja zanje precejšnjo prednost pri vročini, ki bo predvidoma zopet nastopila.

DVA BOKSARSKA DVOBOJA V ZAGREBU

Mestna reprezentanca Monakovega bo nastopila v soboto zvečer v Zagrebu proti domači boksarski eliti. V ponedeljek zvečer pa bodo gosti nastopili kot reprezentanti Bavarske proti naši

Šah

Šahovski turnir za prvenstvo Maribora

Po sinočnjem 14. kolu se je položaj na vrhu tabele znatno izpremenil. Dr. Krulc ki je bil doslej malone vsa kola na vodstvu, je trenutno padel na tretje mesto, vrh tabele pa se je povzpela sam Mišura z 10 in pol točkami. Položaj ob vrhu tabele daje slutiti, da bo finale zelo dramatično ter bo zahteval precej dobrih živcev in — potrpežljivosti.

V sinočnjem kolu je vladalo največje zanimanje za srečanje Gerželj-dr. Krulc, kar so dokazali tudi številni kibici in prijatelji šahovske igre, ki so se tesno nagrmili ob partiji in napeto spremljali vsako potezo. Dr. Krulc se je branil z Niemcovicevo obrambo, ki jo je pa nekoliko prežgodaj spremenil v napad na kraljevem krilu, kar je bilo strateško vsekakor zgrešeno. Beli je mirno čakal s svojimi »latentnimi« grožnjami, dokler črni ni izigral svojih kart. Ena sama kriva poteza je nato dr. Krulca pokopala. V dramatičnem finalu je dr. Krulc v 37. potezi predal. S tem je bila odločena ena najvažnejših partij turnirja, ki so jo sinočnji kibici seveda opremili s posebnim obeljezjem in prognozami. Damin gambit Sumenjak—Ketis je kmalu zavlil v končnico, v kateri je imel beli kmeta več. Ketis je sicer poskusil vse, toda zaman; pred prodiranjem nasprotnikovih kmetov je moral položiti orožje. V nepravilni otvoritvi sta Lukeš B. in Pesek poskusila vse polti k zmagi. Lukeš je sprva imel prav lepo pozicijo, vendar je Pesku uspelo izravnati. Končnica pa ni dala več ko remis. Zgodaj je bila zaključena tudi angleška igra Babič—Certič. Babič je v središčni pri krivi kombinaciji izgubil kmeta, kar je težko občutil nato v končnici, v kateri je vendarle še imel možnost remija, kar pa je prezrl ter moral nato predati. Partija Mišura—Lukeš F. je bila dokaj napeta. Lukeš je nekoliko nespretno branil svoje postojanke ter dal Mišuri pri-

državni reprezentanci, v kateri tokrat ni Mariborčanov.

s ISSK Maribor je dal izpisnico znamenju levemu krilu Tičarju Borisu, ki bo prestopil v SK Bata v v Borovnem.

s Naš državni prvak BSK bo v avgustu odigral v Bukarešti tri tekme, proti Venusu, Rapidu in Ripensiji.

s Atletski troboj Jugoslavija—Nemčija—Romunija bo v soboto in nedeljo v Celovcu.

s Nurmi je po ogledu olimpijske proge v Helsinkih izjavil, da je treba pričakovati na prihodnji olimpiadi več novih rekordov v tekih.

s V kolesarski dirki Berlin—Kopenhagen je zmagal Sved Eriksson v času 20:23:32, v oceni moštev pa je zmagala Nemčija pred Dansko in Švedsko.

s Italijanska Testanijeva je postavila v Garmisch-Partenkirchnu nov svetovni rekord v teku na 80 m z zaprekami v času 11.3, za 0.3 boljše od dosedanjega svetovnega rekorda.

s V ameriški coni Davisovega čupa je Kuba premagala Kanado s 4:1.

s V mednarodni nogometni tekmi je Avstralija premagala Palestino v Sidneju s 7:5.

Sport

Atletsko prvenstvo poedincev

Mariborski Medklubiški odbor LAP bo priredil od 28. do 30. julija prvenstvo poedincev za naslov prvaka mesta Maribora. Na sporedu so sledeče discipline: 100, 200, 400, 800, 1500, 5000, 10.000 in 110 m z zaprekami, vsi meti, skoki in stafeta 4 x 100 m. Tekmovanje je radi obširnega sporeda razdeljeno na tri dele, ki se bodo pričeli 28. julija ob 18.30, 29. ob 16. ter 30. ob 8.30, vedno na stadionu SK Železničarja.

Letošnje tekmovalje za naslov ma-

riborskega prvaka bo revija najboljših mariborskih atletov, ki kljub veliki vročini vztrajno trenirajo, da bi se javnosti predstavili v čim boljši formi. Imena Hlade, Lončarič, Oroszy, Gujznik, Gregorovič itd., vsega je prijavljenih 69 atletov, nam jamčijo za ostro konkurenco, pričakovati je, da bo padel marsikateri mariborski rekord. Pričakovati je, da bo tudi občinstvo dalo našim atletom priznanje in vzpodbudo s čim številnejšim posetom.

Pred evropskim finalom v Zagrebu

Koncem tedna se bodo srečali v Zagrebu najboljši zastopniki jugoslovanskega in nemškega tenisa za naslov evropskega teniškega prvaka. Nemško moštvo, ki ga tvorijo Hen-

kel, Menzel, Metaxa in Göpfert, je pod vodstvom zveznega kapetana dr. Kleinschrotta že pripotovalo v Zagreb. Cetrav bosta prva singla že v petek, naša teniška zveza še vedno ni dolo-

Prizori iz svetovne vojne

Jože Malenšek

V snegu mi je napravil skrbni Franček nekakšen brlog, od nekoč je prinesel štiri deske in borovih vej ter je napravil ogenj. Noč je bila zelo mrzla, burja nam je stresala ude in naši želodci so se začeli oglašati. Le težko smo pričakovali jutra. Drugo jutro je bilo megleno, začelo je rositi in naposled snežiti. Mokri in pre-mraženi smo se pomikali počasi naprej. Ves bataljon je prišel v zasedo, kjer so nas Italijani obstreljevali od treh strani. Mnogo izgub je imela prva četa, ki je bila predhodnica. Naposled nismo mogli ne naprej in ne nazaj. Obležali smo v snegu, oblečeni v bele srajce ves dan do 20. ure ponoči in šele tedaj smo se mogli uniakniti in se rešiti iz nesrečne situacije. Naslednje dni je bilo prodiranje vedno težje in počasnejše. Znašli smo se naposled v nekem gozdu na pobočju Monte Sismol-a, kjer so imeli Italijani močne utrdbe. V tem gozdu smo postavili šotore in pričakovali v rezervi nadaljnjih dogod-

kov. Pred nami je bil 73 pp, ki je že zavzel prve sovražne pozicije, toda dalje ni mogel. Tu je ofenziva obtičala. Italijani so nas obdelovali z artilerijo, s strojnica-mi in puškami. Izgub je bilo vedno več. Tu sem bil tudi ranjen v nogo, ki je silno otekla. Franček mi jo je otipaval in naposled obvezal rekoč: »Vejte gospod, nič ni hudega, kosti so ostale cele, kmalu bo va rešena iz tega pekla.« Obraz mu je žarel od veselja. Nato je pozval sanitetno patruljo, ki me je naložila na nosilke. Hotela me je zanesti po cesti v Gärtele v divizijsko bolnico, a Franček ni pustil. »Po cesti pa že ne bomo šli, ali ne vidite, kako poka tja artilerija. Vas bo srečala pa-met še le na onem svetu, bedabi bedasti,« se je kregal. Naposled se je postavil pred nosilke in nas vodil 2 uri naokrog prav varno po gozdovih. Naposled smo prišli srečno v Gärtele v bolnico, ki je bila vsa natrpana od ranjencev.

Cez dva dni sem bil operiran. Kroglja

je obležala ravno na kosti in mi povzročala skeleče bolečine, ki so pa prenehale, ko je bila odstranjena. Ostala pa je otek-lina, ki se je le polagoma zmanjšala. O kakšni hoji ni bilo govora. Odpeljali so nas naposled v zaledje in znašel sem se v neki bolnici na Dunaju. Franček mi je ves čas požrtvovalno stregel. Večkrat mi je rekel: »Takšenle »Tausendguldenschuß« pa je le nekaj vreden. Reši človeka pekla, kosti pa le ostanejo cele. Človek se potem nekaj mesecev »šanta« in hodi s palico okrog ter ima vsaj mir od vojaških obla-sti. Nič mu ne morejo, ker ranjenec je le ranjenec. Navadne bolnike pa imajo vedno na sumu, da so sami goljufi, ali mi-slite, da se ti doktorji kaj spoznajo? — Sedaj imajo za vsako bolezen samo aspi-rine in antipirine pa mirna Bosna. Če človek potem ozdravi ali ne, jim je de-veta briga. V vojnem času predstavlja eno človeško življenje prav malo.« Na Dunaju sem ostal poldrug mesec. Hrana je bila sicer dobra, a posamezne porcije so bile tako majhne, da ni bil človek ni-koli sit. Franček je dobival mesto hrane 5 K na dan. S tem zneskom se je moral

preživljati. Na obrazu se mu je videlo, da mož strada. Smilil se mi je. Dal sem mu 100 K, rekoč: »Franček tole vzemi in se najej enkrat pošteno ter kupi tudi za me nekaj. Gledati bova morala, da prideva čimprej odtod.« »Na to sem že davno mislil gospod lajtnant! Tukaj stradajo ra-zen bogatašev menda vsi. Draginja pa je takšna, da morate plačati tudi najmanjšo reč s takimi novci. Ljudje dobivajo hrano na karte, katero jim odmerjajo po dekah in ne po kilah. Menda bo tako vzel vrag vse vkup. Ko bi le bilo to prav kmalu, da bi imel človek že mir,« mi odgovori in se odpravi v mesto. Po prilično dveh urah se je vrnil in prinesel mi je sviniske-ga mesa in trdega koruznega kruha ter mi povedal, da je zapravil 50 K. »Ostalo pa je tvoje« mu rečem in potrpi še neko-liko dni, kmalo bova spet doma.« »Bom! mi reče, »pa tisto je le res, kar smo čitali nekda o Martinu Krpanu: »Kdor hoče iti na Dunaj, mora pustiti trehuh zunaj. Vei-te, niti na fronti nisem tako stradal ka-kor tukaj.«

»Dalje jutri!«

Zanimivosti

Napoleon je bil praktičen novinar

Urejevanje Napoleonovega uradnega lista je povzročalo ministrom mnogo preglavic

Napoleon ni bil le velik vojaški in državniški talent, nego tudi vsestransko marljiv človek. Bil je zmožen osem ur sedeti v sedlu, nato se je okopal in dolge ure razpravljaval v delovnem kabinetu z ministri in generali. Vsi so bili prej utrujeni kakor on sam. Veliki Korzičan je imel tudi izredne sposobnosti za psihološko poznavanje svoje okolice. Kakor državniški Richelieu, Bismarck, Wilson, Briand in drugi je tudi Napoleon zelo cenil pomen tiska za splošne uspehe, čeprav je bilo takrat novinstvo še v povojih.

Toulon je pokazal Napoleonu pot do veličine, prve zmage je pobral v Italiji. Postal je mojster vojevanja. Že takrat je ustanovil »Courier de l'armée d'Italie« in »La France vue de l'armée d'Italie«, dva lista, ki sta morala pisati v njegovem duhu.

Ne samo sovražniki, tudi francoski direktorji je imel strah pred zmagovalcem Italije. Vedeli so, da bo po zmagi nad Avstrijo nastopil Napoleon proti Parizu in vrgel nepokorno vlado. Za ta sum so bile značilne besede, ki so izšle v enem izmed navedenih listov in ki jih je napisal Napoleon:

»Položaj Bonaparta proti državam, ki ga obkoljujejo, moč republike in njene vojske v Italiji, usoda piemontskega kralja — vse to je odvisno od zadržanja vrhovnega poveljnika francoske armade v Italiji. Treba je, da izreče le eno samo besedo in Piemont bo kot samostojna monarhija razpadel...«

Tudi v Egiptu je ustanovil Napoleon dva lista: »Le courrier de Egypte« in »La Décade Egyptienne«, kjer je v franco-

skem in arabskem jeziku tolmačil javnosti svoje zahteve.

Po povratku v Pariz, kjer se je polastil oblasti, je ustanovil svoj lastni tiskovni organ, ki je kmalu postal svetovno uvažen. To je bil 24. novembra 1789 ustanovljen »Gazette nationale ou le Moniteur universel«, ki ga je Napoleon 28. decembra 1799 določil za službeni list Francije.

Napoleon je začel svoje dnevno delo s čitanjem novin. Nato je sestavljal članke za svoj »Moniteur«. Zato je hotel vedeti prej vse, kaj pišejo tuji listi o njem. Francoski tisk je smel prinašati le to, kar je on dovolil. Dal si je pa tudi lastne članke prečitati, da je sodel, kako mu zvane lastni sestavki na ušesa...

Od junija 1799 je imel Napoleon svojega bivšega šolskega tovariša Bourriennea za tajnika. Medtem ko se je oblačil ali kopal, ko se je izprehajal po delovnem kabinetu, mu je moral tajnik čitati vse novice, za katere je vedel, da ga bodo zanimala. Sproti mu je prevajal nemške in angleške članke. Knjižničar Ripault je moral vsak dan zaznamovati tehtnejše članke, referirati o novih knjigah, gledaliških komadih in drugih prireditvah. Kasneje je bil tajnik Mounier, izvrstni prevajalec iz angleščine in nemščine.

Napoleon ni bil le vodja vsega kabineta, osebno je kontroliral izdatke za svoj dvor in bil pri listu tako rekoč glavni urednik. Ko je v listu »Ami de Lois« izšla notica, da je prvi konzul (Napoleon) določil 200.000 frank za neko sveča-

nost, je dal Napoleon v »Moniteur« demantirati to vest kot izmišljeno, češ da cesar prav dobro ve, da bi z 200.000 franki lahko vzdrževal celo brigado pešcev šest mesecev...

Državni tajnik Maret je bil obenem tudi odgovorni urednik cesarjevega lista. Ta položaj mu je povzročil večkrat več skrbi kakor visoko mesto pri vladi. Čeprav je »Moniteur« prinašal l. 1903 vse službene objave, je imel tedaj le 2450 plačujočih naročnikov, komaj četrtno toliko, kolikor jih je imel »Journal de Debats«. Toda tiskali so list v mnogo večjem številu, ker je Napoleon delil brezplačno izvede tako doma kakor v tujini.

V nepodpisanih člankih je zavračal Napoleon vse napade nanj in tudi ostro polemiziral z nasprotniki. Neke članke je napisal sam, druge je diktiral. Od vseh dolžnosti državnega tajnika, je pisal zadnji Napoleonov tajnik Fain, »je bilo z največ neprespanimi nočmi zvezano urejevanje »Moniteura«. Ne samo, da so se neprestano menjavale in uvrščale nove uredbе, po cesarjevem ukazu je bilo treba zdaj dodajati tu, črtati tam. Večkrat so bile te izpremembe tako velike, da se je moralo tiskanje lista ustaviti, dokler se ni cesar pomiril.«

Ko je dal Napoleon III. zbrati korespondenco svojega velikega strica, so shranili tudi korektorne odtise »Moniteura«, ki jih je napravil veliki Korzičan sam. Žal so ti odtisi ob priliki nekega požara 1858 zgoreli.

Tudi v pregnanstvu se je Napoleon bavil z novinarstvom. Svojemu spremstvu je diktiral življenjski zapis, kakor je želel, da ga razumejo sodobniki in potomci. Le škoda, da je mnogo teh diktatov uničenih, popolna avtobiografija velikega vojskovodje ni mogla biti tiskana.

Zdaj je čas, da si okrepimo zdravje

NEKAJ NAVODIL ZA PRAKTIČNO IZ RABO VROČIH POLETNIH MESECEV GIBAJTE SE ČIM VEČ NA SVEŽEM ZRAKU

Pomlad in poletje terjata od človeka posebno nego. Pomladno čiščenje telesa je važno za zdravje vsa leta. Ker je nega zelo poceni, naj se ravna po njej vsak, ki ima količkaj trdne volje do zdravja. Vsako jutro izpij na tešče skodelico čistilnega, zdravilnega čaja bodisi iz listov rdečih jagod, iz hruškovega listja, posušenih borovnic, iz bezgovega cvetja itd. Namestu kave, mleka ali čaja zajtrkuj sadje, pomaranče banane ali jabolka. Priporočljivo je, dva dni postiti se, živeti samo ob sadju in čaju. Takšen post imenitno očisti vse telo. Seveda, ni tak post za vsakega! Ne pozabite na vsakdanjo jutrnjo telovadbo pri odprtem oknu, z dihalnimi vajami. Ta telovadba vam bo

omehčala mišice, vas poživila, osvežila in vrnila duševno ravnotežje.

Gibajte se kolikor mogoče na svežem zraku. Na izletih si zavarujte kožo s primerno kremo. Važna je redna kopel. Bolje je odreči se vsaki drugi zabavi kakor kopanju. Vsaka gospodinja naj skrbi, da se deca čim več kopa, pa tudi odrasli. Kopel osveži kožo, jo očisti nepotrebnih odmrlih kožnih luskinic in nesnage, ki se nabira ob potenju na kožnih luknjicah. Kopel pospešuje krvni obtok, napne kožo, poskrbi za intenzivnejše dihanje kože in krepi zdravje vsega telesa. Čistost kože je najboljši barometer za zdravje telesa.

Kako postopamo poleti z mlekom

Kadar nastopijo poleti topli dnevi, se povečajo tudi skrbi gospodinj za živila. Toda ne samo zaradi vročine, tudi svetloba vpliva na prehrano.

Kemiki, ki preiskujejo mleko, so odkrili, da vsebuje to hranivo poleg drugih sestavin tudi vitamin C, zaradi katerega priporočajo higieniki uživanje oranž in citron. In tu je kritična točka. Gospodinja, ki hrani mleko v svetlem in sončnem prostoru, greši proti njegovim najbistvenim sestavinam. Vitamin C, ki je le v majhnih količinah na razpolago, se izgubi.

Poleg vitamina C vsebuje mleko še

drug vitamin, in prav ta pomaga uničevati vitamin C, če ga preveč izpostavimo svetlobi. Zato moramo spraviti poleti mleko le v hladnem in kolikor mogoče temnem prostoru. Narava postopa tudi v tem primeru smotrno: kjer se dogaja, da prihaja mleko naravnost iz vime na žilodec, tam ohrani mleko vse svojstvene lastnosti svoje redilnosti. Kjer se pa hrani mleko v posodah na obilnem zraku in soncu, izginejo njegove dragocene, najbolj redilne snovi. Torej: gospodinja v mestih kakor na kmetih, poleti z mlekom v hladnem, temnem prostoru!

Smrtna vožnja na gozdni železnici

V Sušanyh pri Turčianskem Sv. Martinu na Slovaškem je letovalo 14 deklic na neki trati v gozdu. Nenadoma se je pooblašilo, vsula se je huda ploha. Ker ni kazalo, da se bo skoro zvedrilo, so se dekleta odločila, da se popeljejo z gozdno železnico v dolino.

Sedle so na vagonček, na katerega nalagajo les in se spustile po strmih tračnicah nizdol. Čeprav je vagonček že na prvem ovinku iztiril, niso dekleta odne-

hala, spravila so ga na tiri in spet sedla nanj. Ker niso znale zavirati, se je spustilo vozilo v divji dir. Na velikem ovinku je vagonček iztiril, dekleta je vrglo daleč izven proge in skoro vsaka je obležala s težkimi poškodbami. Le ena učenka, ki si je zlomila roko, se je z veliko majo privlekla do neke kmetije. Nesrečne žrtve so naložili na voz in odpeljali v Turčiansky Sv. Martin. Večina deklic je tako težko poškodovana, da ni upanja na okrevanje.

»DIVJI KONJI« NA MADŽARSKEM

Nedavno je dirjalo skozi Kecskemet več sto konj in njih peket je odmeval po mestu. Ljudje so prestrašeni bežali v hiše. Strme so zrlj meščani na divji dir konjev, ki so ušli iz bližnje konjerejske postaje v Bugacu. Konje so bile napadle trume brenceljev, čreda se je spustila v beg in šele po dolgem času so jih spet spravili za ograje.

× Tajna stare cerkve. Blizu Campo-lung-Muscela v Romuniji so odkrili ostankе stare cerkve iz 16. stoletja. Pod razvalinami je bilo mnogo človeških okostij. Mogoče je, da je ljudi med službo božjo zajel požar in se je streha zrušila nanje ali so se pa vanjo zatekli pred Turki in Tataci, ki so potem cerkev od zunaj zažgali. V bližini ni bilo naselja.

× Svoje življenje je prodajal neki John Anderson v njujorških dnevnikih. Na njegov oglas, da prodaja svoje življenje za 1500 dolarjev, da bo tako plačal svoje dolge, je dobil več ponudb. Prčakoval je, da se bodo oglašili izumitelji plina, bakteriologi, tovarnarji padal. Nasprotno je prišlo več sto ženskih pisem, med njimi so mu mnoge bogatašnje ponudile zakon, da bi spet dobil vero v življenje.

× Univerzitetni rektor tat. Policija v Louisiani v USA je razposlala na vse strani tiralo za rektorjem louisianske univerze dr. Jamesom Monroe. Guverner ga je obtožil, da je vzel s seboj 100.000 dolarjev in z ugrabljenim plenom izginil brez sledu.

Pred trgovino za žensko konfekcijo v Londonu.

Mož: — Potrpi, draga. V Parizu je velika izbira. V frankih bova ceneje plačala...

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 60 nar; najmanjša orisločina za te oglase je din 6.—. Družbe, orisločevalci in štamptarji oglasni din 1.— oo besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvofno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu oziroma ga je vpisati v nismo skupaj s naročilom ali na poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora orisločiti znak za 9 din.

Razno

KOPALNE OBLEKE
nogavice, perilo, blago za ženske obeke in perilo dobi e v novi trgovini in pletilnici »Maras«. Maribor, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 6317—1

Posest

PRODAM PARCELE
ob glavni cesti, za vsako obrt pripravne. Ptujška cesta 87. 6669—2

KRASNE STAVBENE PARCELE
blizu tovarne Teksta se prodajo, tudi na obroke. — Jauk, Limbuš 14. 6757—2

PARCELA
lepa lega, ca. 1300 m² din 7000, delno tudi na obroke, na prodaj. Hostejeva 1, Zgor. Radvanje. 6762—2

Prodaj

AVTO DKW
4 cil., 32 HP. kabrio, tipa »Schwebeklasse«, štiri sedeži, prostoren, pogon na zadnja kolesa, zelo dobro vožen (pride 17 tisoč km), izborno ohranjen, se ugodno prodaja. Naslov v upravi »Večernika«. 6774—4

Raznovrstno staro PONIŠTVO
se zaradi izselitve prodaja Meljska cesta 29. 6760—4

Moderen OTROŠKI VOZIČEK
poceni napredaj. — Studenci, Pekerska c. 1. 6767—4

HIŠA Z LOKALOM
novozgrajena, enonadstropna, 10 let davka prosta, napredaj. Vprašati Studenci, Dr. Kerkova 2. 6773—4

Stanovanje išče

ŽELEZNIČAR
išče stanovanje s celotno oskrbo. Ponudbe na upravo pod »Železničar«. 6771—6

Sobo odda

PRAZNA SOBA
se odda. Ob železnici 4-ll. 6763—7

SOBA S ŠTEDILNIKOM
se odda takoj. Koroška c. 41. 6764—7

Oddam OPREMLJENO SOBO
s posebnim vvhodom zakonca ali gospodu s 1. avgustom Koseskega ul. 37. 6768—7

KABINET
opremljen, se odda. Sodna ulica 32, vrata 11. 6769—7

SOBA
s štedilnikom se odda. Gozdna 14, Studenci. 6770—7

Stanovanje

STANOVANJE
eno in dvosobno, se odda. Smetanova ulica 54, gostilna. 6663—5

Službo dobi

SLUŽKINJO
sprejem. z znanjem kuhanja in nemščine, k 2 osebam. — Kaušek, Betnavska 23-1. 6772—9

HLAPCA
h konjem in za polisko delo išče Sršen, Limbuš. 6759—9

MESARSKI VAJENEC
se sprejme. Naslov v upravi »Večernika«. 6756—9

POMOČNICE
se takoj sprejmejo. Damski salon Toplak. 6772—9

ZASTOPNIK
izvežban v prodaji stavbenega materiala, dobro uveden v Maribor in okolici, se sprejme. Stalna plača in provizija. Ponudbe z navedbo dosedanjega delovanja pod »Dober prodajalec« na upravo. 6766—9

ČEVLIARSKEGA POMOČNIKA
za boljša dela, in vajenca sprejem takoj. Jože Keber, Pobrežje, Tržaška cesta 1. 6753—9

Zlato in srebro,

briljante, zastavljajne listke išče nujno za nakup

M. Ilgerjev sin,

Maribor, Gosposka ulica 15.

Fletno blago za dečve

v najnovejših vzorcih in bogati izbiri pri

Tekstilana Büdefeld

MARIBOR, GOSPOŠKA 14.

Preizkušeni je vsaki kozarec znamke

»REX«

zatorej ga za vkuhanje sadja in sočivja uporablja vsaka vzorna gospodinja.

»REX«

kozarci so svetovno znani ter se dobijo v Mariboru le v obeh trgovinah trvdke

Ivan Kovačič

Slovenska ul. 10
Koroška cesta 10
Znižane cene.

KOLESA Wanderer

originalna, priznana najboljša kvaliteta po mesečnih obrokih

din 100.— pri

Franc Leposa d. z o. z.
Maribor, Aleksandrova c. 39.